

برنامه تحولی مالیاتی تایید شد

سیدعلی مدنی‌زاده، وزیر اقتصاد از سازمان مالیاتی خواست که مهمترین ابرپروژه وزارت اقتصاد یعنی هوشمندسازی و استقرار نظام نوین مالیاتی را در سه سال آینده به نتیجه برساند. وزیر اقتصاد با بیان اینکه امتیاز بالای امسال سازمان امور مالیاتی کشور در کسب رتبه اول بهره‌وری به سبب حرکت به سمت هوشمندسازی نظام مالیاتی است، گفت: همه کشور باید قدردان زحمات همکاران مالیاتی باشند، چون درآمد بودجه دولت وابستگی شدیدی به درآمدهای مالیاتی که شما عزیزان با تلاش و درایت وصول می‌کنید، دارد. بدون تلاش کارکنان نظام مالیاتی معلوم نبود وضعیت اداره کشور به چه صورتی بود. مدنی‌زاده ضمن تاکید بر این نکته که برای هر دستگاه تابعه، یک برنامه سه‌ساله تدوین شده و مجموعه‌ای از پروژه‌ها به آن‌ها اختصاص یافته است، گفت: از مجموع حدود ۱۵۰ پروژه تعریف‌شده، شش پروژه را به‌عنوان «مگا پروژه» انتخاب کرده‌ایم که یکی از مهم‌ترین آن‌ها، طرح استقرار نظام نوین مالیاتی و هوشمندسازی است.

حتی یک دلار تعهد عمل نشده در شست‌انداری

حتی یک دلار تعهد انجام‌نشده در این شرکت نداریم. محمدرضا سعیدی، مدیرعامل شرکت سرمایه‌گذاری تامین اجتماعی گفت: این شرکت در حال حاضر ۱۶۴۱ محصول تولید می‌کند دارای ۱۰ هولینگ بزرگ سرمایه‌گذاری است ۷۴ هزار نفر در شرکت‌های این مجموعه فعالیت می‌کنند آخرین سرمایه این شرکت به ۱۶۳ همت رسیده که از محل تجدید ارزیابی دارایی‌ها صورت گرفته است. مدیرعامل شستا همچنین گفت در جنگ ۱۲ روزه تحمیلی ۲/۶ میلیارد دلار درآمد ارزی داشتیم و خبری که منتشر شده و گفته است که ۳ میلیارد دلار تعهد ارزی پاس نکرده داریم اینجا لازم است رسماً اعلام کنم که حتی یک دلار تعهد انجام‌نشده در این مجموعه نداریم. سعیدی این راهم گفت که ما در زیر مجموعه ۱۶۴۱ تا ۱۶۰۰ محصول تولید می‌کنیم ۲۰ درصد بنزین، ۱۴ درصد دارو، ۲۴ درصد پیش‌دارو، ۳۱ درصد سیمان، ۳۰ درصد توزیع آرد، ۲۱ درصد تولید روغن‌های صنعتی، ۲۵ درصد توزیع قله کشور، ۳۰ درصد مس، ۴۶ درصد دوده صنعتی، ۶۵ درصد کاول، ۷۶ درصد کریستالین ملامین، در زیر مجموعه این هلدینگ بزرگ اقتصادی کشور که متعلق به ایران است تولید می‌شود.

بازپس‌گیری کامیون‌های ایرانی از ترکیه

تاکنون ۱۴۷۲ شاسی کامیون ایرانی در ترکیه شناسایی شده که از این میان، حدود ۶۰۰ دستگاه تایید و مجوز ورود آنها به کشور صادر شده است. به گزارش مهر، فرود عسگری، رئیس کل گمرک ایران، درباره وضعیت کامیون‌های ایرانی موجود در ترکیه و روند تعیین تکلیف آن‌ها گفت: پس از ابلاغ دولت در شهرپورماه، وزارت صمت و گمرک مسئول شناسایی کامیون‌های ایرانی در خاک ترکیه شدند؛ ما با رئیس کل گمرک ترکیه جلسه ویناری داشتیم و خواستیم لیست شاسی‌های وارد شده از اروپا به خاک ترکیه در سال ۱۴۰۲ را اعلام کنند. او ادامه داد: تاکنون ۱۴۷۲ دستگاه شاسی اعلام شده که پس از بررسی‌های کارشناسی در سازمان توسعه تجارت، حدود ۶۰۰ دستگاه تایید و به‌دولت ارسال شد.

اندیشه اقتصاد

آیوژ لاش وئیلیامسون، رهبر اجماع واشنگتن

دو اجماع اقتصادی با فاصله يك اقیانوس

کتاب جدید اجماع لندن چگونه فرمان اجماع واشنگتن را زیر سوال می‌برد

بودند. بحث‌ها بر سر «اجماع واشنگتن» آنقدر بالا بوده که به گفته استانیسلاو ویرگین، جان ویلیامسون، از همان زمان از به زبان آوردن این اصطلاح پشیمان بوده است. ویلیامسون از استفاده از کلمه «واشنگتن» در اجماع واشنگتن پشیمان بوده چون معتقد بود این کلمه به اشتباه این تصور را ایجاد می‌کرد که سیاست‌های توسعه از واشنگتن سرچشمه گرفته و از خارج به دیگران تحمیل شده‌اند. ویلیامسون در سال ۲۰۰۲ در مصاحبه‌ای گفته بود: «عبارت «اجماع واشنگتن» یک نام تجاری آسیب‌دیده است. به نظر می‌رسد مخاطبان در کل دنیا معتقد شده‌اند که این عبارت به مجموعه‌ای از سیاست‌های نتولیبرال اشاره دارد که توسط موسسات مالی بین‌المللی مستقر در واشنگتن به کشورهای بدبخت تحمیل شده و آنها را به بحران و بدبختی کشانده است». شدت مخالفت‌ها با این اصطلاح به قدری زیاد بوده که ویلیامسون می‌گوید افرادی هستند که نمی‌توانند این اصطلاح را بر زبان بیاورند بدون اینکه از عصبانیت کف بر دهان‌شان نیاید.

طبق مطالعه‌ای که در سال ۲۰۱۱ توسط نانسی بردسال، آگوستود لا توره و فیلیپه والنسیا کایسود انجام شد، سیاست‌های موجود در اجماع اولیه عمدتاً ساخته و پرداخته سیاستمداران و تکنوکرات‌های آمریکای لاتین بود و نقش ویلیامسون این بود که برای اولین بار ۱۰ نکته را در یک جا جمع کند، نه اینکه بسته سیاست‌ها را ایجاد کند. برخی هرزنانندو سسوتو، اقتصاددان نتولیبرال پرویی را الهام‌بخش اجماع واشنگتن می‌دانند. خود ویلیامسون، دستوراً به خاطر این تفکرات تحسین کرده و گفته که کار او نتیجه‌روندهای فکری جهانی است که آمریکای لاتین به آن کمک کرده است و اینکه دستوراً مستقیماً مسئول توصیه در مورد امنیت قانونی حقوق مالکیت بوده است. بر اساس گزارش «مجله سالانه جامعه‌شناسی» در نسخه سال ۲۰۲۲، «اجماع واشنگتن» با اصطلاح «نتولیبرالیسم» قابل تعویض نیست. ویلیامسون با کاربرد جایگزین این اصطلاح که پس از فرمول‌بندی اولیه‌اش رایج شد، برای پوشش دادن به بنیادگرایی بازار گسترده‌تر یا دستور کار «نتولیبرال» مخالف است.

اما چرا «اجماع واشنگتن» مقبول افتاد؟

پذیرش گسترده اجماع واشنگتن توسط دولت‌ها تا حد زیادی واکنشی بود به بحران بزرگ اقتصادی که در دهه ۱۹۸۰ بخش عمده‌ای از آمریکای لاتین و برخی دیگر از مناطق در حال توسعه را تحت تأثیر قرار داد. این بحران ریشه‌های متعددی داشت: افزایش شدید قیمت نفت و وارداتی پس از ظهور اوپک، افزایش سطح بدهی خارجی، افزایش نرخ بیکاری بالا، متده و در نتیجه مشکلات فوق‌الذکر از دست دادن دسترسی به اعتبار خارجی. پاتریس فرانکو در کتاب «معمای توسعه آمریکای لاتین» می‌نویسد که سیاست‌های جایگزینی واردات که به مدت چند دهه توسط بسیاری از کشورهای در حال توسعه در آمریکای لاتین و دیگر مناطق در حال توسعه دنبال شده بود، باعث ناتوانی این اقتصادها شده بود در گسترش سریع صادرات به منظور پرداخت هزینه اضافی نفت وارداتی. در مقابل، بسیاری از کشورهای شرق آسیا که استراتژی‌های صادرات‌محورتری را دنبال کرده بودند، گسترش بیشتر صادرات را نسبتاً آسان یافتند و در نتیجه توانستند شوک‌های خارجی را با اختلالات اقتصادی و اجتماعی بسیار کمتری تحمل کنند. بسیاری از کشورهای آمریکای لاتین که نه‌قدر به گسترش بیشتر وام‌های خارجی بودند و نه می‌توانستند درآمدهای صادراتی خود را به راحتی افزایش دهند، هیچ جایگزین پایدار و مشخصی برای کاهش تقاضای داخلی از طریق انضباط مالی بیشتر نداشتند، در حالی که به‌طور موازی سیاست‌هایی را برای کاهش حمایت‌گرایی و افزایش جهت‌گیری صادراتی اقتصاد خود اتخاذ می‌کردند. اریک هلیئر هم در کتاب «اقتصاد سیاسی جهانی» می‌نویسد: بسیاری از

نقش داشته‌اند و تأکید دارند که این کتاب به عنوان مجموعه‌ای از راه‌حل‌های اقتصادی یکسان برای همه تألیف نشده است، بلکه تمرینی است برای گردآوری بهترین شواهد و ایده‌های موجود برای تقویت گفت‌وگو و در نهایت توسعه مجموعه‌ای از اصول که می‌تواند به انجام وظایف فوری سیاسی، اجتماعی و اقتصادی پیش‌رو بپردازد.

اجماع واشنگتن چیست؟

«اجماع واشنگتن» مجموعه‌ای از ۱۰ فرمان سیاست اقتصادی است که در دهه‌های ۱۹۸۰ و ۱۹۹۰ توسط نهادهای مستقر در واشنگتن دی‌سی، صندوق بین‌المللی پول (IMF)، بانک جهانی و وزارت خزانه‌داری ایالات متحده، به عنوان بسته اصلاحات «استاندارد» برای کشورهای در حال توسعه بحران‌زده در نظر گرفته شد. این اصطلاح اولین بار در سال ۱۹۸۹ توسط اقتصاددان انگلیسی، جان ویلیامسون، استفاده شد.

این دستورالعمل‌ها شامل سیاست‌های ترویج بازار آزاد مانند آزادسازی تجارت، خصوصی‌سازی و آزادسازی مالی بود. سیاست‌های مالی و پولی با هدف به حداقل رساندن کسری بودجه و تورم هم‌بخشی از این دستورالعمل بود.

درست است که اولین بار ویلیامسون از این اصطلاح استفاده کرد اما با وجود مخالفت شدید، عبارت اجماع واشنگتن به‌صورت بسیار گسترده‌ای و در معنای دوم برای اشاره به جهت‌گیری اقتصادی به سمت یک رویکرد کاملاً مبتنی بر بازار استفاده شد که گاه از آن به عنوان بنیادگرایی بازار یا نتولیبرالیسم هم یاد می‌شود.

بر اساس گزارش «مجله سالانه جامعه‌شناسی» در نشریه سال ۲۰۲۱، ویلیامسون معتقد است تفاوت بسیار بزرگی بین این دو تعریف وجود دارد: در تعریف اول ۱۰ فرمان او تا حد زیادی بدیهی فرض می‌شوند، در حالی که تعریف دوم که نمایانگر نوعی مانیفست نتولیبرال است، هرگز در واشنگتن یا هیچ جای دیگر از اجماع بر خوردار نبوده است و می‌توان منطقاً گفت که منسوخ شده است.

دستورالعمل‌های اجماع واشنگتن به شرح زیر هستند:

- انضباط سیاست مالی، با اجتناب از کسری‌های مالی بزرگ نسبت به تولید ناخالص داخلی؛
- تغییر مسیر هزینه‌های عمومی از یارانه‌ها (به‌ویژه یارانه‌های بی‌قید و شرط) به سمت ارائه گسترده خدمات کلیدی حامی رشد و حامی فقرا مانند آموزش ابتدایی، مراقبت‌های بهداشتی اولیه و سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌ها؛
- اصلاحات مالیاتی، گسترش پایه مالیاتی و اتخاذ نرخ‌های مالیاتی حاشیه‌ای متوسط؛
- نرخ‌های بهره که بازار تعیین می‌کند و مثبت (اما متوسط) هستند؛
- نرخ ارز رقابتی؛
- آزادسازی تجارت؛
- آزادسازی واردات، با تأکید ویژه بر حذف محدودیت‌های کمی (صادر مجوز و غیره)؛
- هرگونه حمایت تجاری که با تعرفه‌های پایین و نسبتاً یکسان ارائه شود؛
- آزادسازی سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در داخل کشور؛
- خصوصی‌سازی شرکت‌های دولتی؛
- مقررات‌زدایی؛
- لغو مقرراتی که مانع ورود به بازار می‌شوند یا رقابت را محدود می‌کنند، به جز مواردی که به دلایل ایمنی، زیست‌محیطی و حمایت از مصرف‌کننده و نظارت احتیاطی بر موسسات مالی توجیه می‌شوند؛
- امنیت قانونی برای حقوق مالکیت.

به گفته جوزف استانیسلاو و دانیل یرگین، نویسندگان کتاب «ارتفاعات فرماندهی»، دستورالعمل‌های سیاسی شرح داده‌شده در اجماع واشنگتن «در آمریکای لاتین، توسط آمریکای لاتینی‌ها، در پاسخ به آنچه در داخل و خارج از منطقه اتفاق می‌افتاد، توسعه داده شدند».

جوزف استیگلتز، که گاه منتقد صریح سیاست‌های صندوق بین‌المللی پول در مورد کشورهای در حال توسعه بوده هم معتقد است که «سیاست‌های اجماع واشنگتن برای پاسخ به مشکلات بسیار واقعی در آمریکای لاتین طراحی شده بودند و بسیار منطقی

فاطمه لطفی

مترجم و روزنامه‌نگار

نزدیک به چهل سال پیش «اجماع واشنگتن» مجموعه‌ای از بایدها و نبایدها را برای سیاست‌گذاران در تمام دنیا، و به‌ویژه در اقتصادهای نوظهور و در حال توسعه، تشریح کرده بود. امروزه مشخص شده که این دیدگاه به درستی بر لزوم اصلاحات اقتصادی محرک رشد تأکید کرده است، اما در عین حال برخی اقتصاددانان بر این باورند که «اجماع واشنگتن» در بسیاری از ابعاد، به‌ویژه در نادیده گرفتن زیرساخت‌های اجتماعی و نهادی که نه تنها برای دستیابی به رشد پایدار، بلکه برای ایجاد جوامع عادلانه‌تر و منسجم‌تر ضروری هستند، کوتاهی کرده است. جهان از سال ۱۹۸۹، که مقاله اصلی «اجماع واشنگتن» منتشر شد بسیار تغییر کرده است؛ خرد جمعی هم در مورد اینکه سیاست‌های صحیح چیستند عوض شده است. هستند اقتصاددانانی که معتقدند بحران به دنبال بحران و سیاست‌های نادرست پشت سیاست‌های نادرست، میراثی از نابرابری عمیق‌تر و بی‌اعتمادی فزاینده شهروندان را در بسیاری از کشورها به جا گذاشته است، و از آن منظر امروز اهدافی مانند پایداری، عدالت و انسجام نقش بسیار بزرگ‌تری در جهت‌دهی به طراحی سیاست‌ها نسبت به دهه ۱۹۸۰ ایفا می‌کنند و با وجود چالش‌های جهانی، از جمله تغییر اقلیم، کنترل همه‌گیری‌ها و سلامت عمومی و تاب‌آوری اقتصادی امروز ما متفاوت‌تر از اقتصاد چهل سال پیش است.

از همین رو این باور تقویت شده که دولت‌ها باید نقش فعال‌تری در مقابله با همه این چالش‌ها ایفا کنند، اما محتمل هم است که بسیاری از دولت‌ها فاقد ظرفیت لازم برای انجام شایسته چنین سیاست‌هایی باشند.

آنچه که منتقدین «اجماع واشنگتن» بر آن اتفاق نظر دارند این است که پس از سقوط دیوار برلین، لیبرال دموکراسی در حال پیشرفت بود و آینده آن امن به نظر می‌رسید. اما حالا دیگر چنین نیست. طبق گزارش خانه آزادی، بین اوایل دهه ۱۹۷۰ و اوایل دهه ۲۰۰۰ حقوق سیاسی و آزادی‌های مدنی در تمام دنیا بهبود یافت، اما به مدت پانزده سال قبل از سال ۲۰۲۱، در آنچه رکود دموکراتیک نامیده می‌شود، روبه کاهش نهاد.

و در بسیاری از دموکراسی‌های تثبیت‌شده، رهبران پوپولیست-اقتدارگر، کنترل‌ها و توان‌ها را مخدوش، حمایت از اقلیت‌ها را تضعیف کرده و مؤلفه لیبرال را در لیبرال دموکراسی از بین برده‌اند.

منتقدین وضعیت موجود اعتقاد دارند که در این دنیای جدید، رهبران سیاسی و سیاست‌گذاران به راهنمایی و دستورالعمل جدیدی نیاز دارند. از این رو در این سوی اقیانوس اطلس اجماعی شکل گرفت به نام «اجماع لندن» که به نوعی می‌خواهد نقطه مقابل «اجماع واشنگتن» باشد.

«اجماع لندن» می‌گوید متمرکز است بر اهداف دوگانه تجدید قرارداد اجتماعی و بازاندیشی دولت، و بهره‌گیری از تحقیقات و مهارت‌های گروهی از محققان برجسته، که همگی با مدرسه اقتصاد و علوم سیاسی لندن (LSE) ارتباط دارند. بیانیه این گروه از اقتصاددانان می‌گوید «ما برای ایجاد یک «اجماع لندن» تلاش خواهیم کرد تا ایده‌های جدید بتوانند حول آن گرد هم آیند و به یک «راهنمای کاربر» برای رهبران و سیاست‌گذاران تبدیل شوند و راه‌حل‌های عملی در سطوح محلی، ملی و جهانی ارائه دهند».

این گروه از کتابی رونمایی کرده‌اند به نام «اجماع لندن: اصول اقتصادی برای قرن بیست‌ویکم»، توضیحات این کتاب می‌گوید که بیش از ۵۵ نفر از اقتصاددانان و متخصصان برجسته سیاست‌گذاری جهان در مدرسه اقتصاد و علوم سیاسی لندن (LSE) در تهیه آن

